

A study of redemption

1. הקדמת הרמב"ן לספר שמות

השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחידוש העולם ויצירת כל נוצר ובמקרי האבות שהם כענין יצירה לזרעם, מפני שכל מקריהם ציורי דברים לרמוז ולהודיע כל עתיד לבא להם. ואחרי שהשלים היצירה, התחיל ספר אחר בענין המעשה הבא מן הרמזים ההם.

ונתייחד ספר ואלה שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפירוש ובגאולה ממנו ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם, אף על פי שכבר נכתב זה, בעבור כי ירדתם שם הוא ראשית הגלות, כי מאז הוחל. ונתייחד ספר ואלה

שמות בענין הגלות הראשון הנגזר בפירוש ובגאולה ממנו... והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו. וכשיצאו ממצרים, אף על פי שיצאו מבית עבדים, עדיין יחשבו גולים, כי היו בארץ לא להם, נבוכים במדבר. וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכניתו ביניהם, אז שבו אל מעלות אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אהליהם, והם הם המרכבה, ואז נחשבו גאולים. ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ה' מלא אותו תמיד.

† גָּאַלָהּ n.f. kin(i), redemption—Lv 25²⁴ + 5 t.; cstr. גָּאַלְתָּ Lv 25³²; sf. גָּאַלְתָּ Ru 4⁶, גָּאַלְתָּ Ez 11¹⁵, גָּאַלְתָּ Lv 25²⁶ + 4 t.; — 1. kin, גָּאַלְתָּ men of thy kindred Ez 11¹⁵, RV Thes Hi al.; but Ⓞ Ⓞ Ew Co גָּאַלְתָּ א' thy fellow-exiles. 2. redemption, of field Lv 25²⁴ (H) Ru 4⁷. 3. right of redemption Lv 25^{20,31,32,48} (H) Ru 4⁶ Je 32⁸ = גָּאַלְתָּ = גָּאַלְתָּ Je 32⁷. 4. price of redemption Lv 25^{26,51,52} (H).

2. בראשית פרק מח

טז המלאך הגאל אתי מפלע אתי הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ :

3. שמות פרק ו

(ו) לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלת אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים: (ז) ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים: (ח) והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את-ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני ה' :

4. ויקרא פרק כה

(כה) כִּי-יָמוּךְ אֶחָיִךְ וּמָכַר מֵאֲחֻזְתּוֹ וּבָא גֹאֵל וְקָרַב אֵלָיו וּגְאַל אֶת מִמְכָּר אֶחָיו: (כו) וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדִי גֹאֲלָתּוֹ: (כז) וְחָשַׁב אֶת-שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהִשִּׁיב אֶת-הָעֶדְף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר-לוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזְתּוֹ :

5. במדבר פרק לה

(ט) וידבר ה' אל משה לאמר: (י) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם עברים את הירדן ארצה כנען: (יא) והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח מכה נפש בשגגה: (יב) והיו לכם הערים למקלט מגאל ולא ימות הרצח עד עמדו לפני העדה למשפט: ... (כב) ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלא צדיקה: (כג) או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ויפל עליו וימת והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו: (כד) ושפטו העדה בין המכה ובין גאל הדם על המשפטים האלה: (כה) והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדל אשר משח אתו בשמן הקדש:

+I. גָּאַל vb. redeem, act as kinsman (NH, Niph. be redeemed; also גָּאַלָהּ, גָּאַלָהּ)—Gal Pf. גָּ, etc. Is 44²³ + 14 t.; Impf. גָּאַל, etc. Lv 25²³ + 18 t.; Inv. גָּאַל, etc. Ru 4⁶ + 3 t.; Inf. abs. גָּאַל Lv 27¹³ + 2 t.; cstr. לְגָאַל Ru 4⁴ + 2 t.; sf. לְגָאַלָהּ Ru 3¹²; Pt. גָּאַל Lv 25²⁶ + 24 t., גָּאַלָהּ Is 59³⁰ ψ 103⁴; sf. גָּאַלָהּ Is 48¹⁷, גָּאַלָהּ Is 54⁹ (sf. 19 t.); pass. pl. גָּאַלָהּ, etc. Is 35⁹ + 4 t.; — 1. act as kinsman, do the part of next of kin (chiefly in D H P Ru), גָּאַל kinsman Lv 25²⁵ (H) Nu 5⁸ 35¹² (P) Ru 2²⁰

3^{9,12} 4^{13,8,14} 1 K 16¹¹. a. in taking a kinsman's widow יגאל טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך נאלתיך if he will do thee the kinsman's part (raise up—children by the widow) well, let him do the kinsman's part; but if he is not pleased to do thee the kinsman's part then I will do thee the kinsman's part Ru 3¹³; b. c. in redeeming from bondage Lv 25^{48,49} (H); b. in redeeming a field Lv 25^{20,23} (H) Ru 4^{1,6}; d. claim as kinsman Jb 3³; e. יגאל הדם the avenger of blood Nu 35^{19,21,21,25,27,27} Jos 20^{5,6} (?; not in Ⓞ) v⁹ (P). Dt 19^{6,12} (D) 2 S 14¹¹. 2. redeem, by payment of value assessed, of consecrated things, by the original owner Lv 27^{13,15,19,20,31} (P). 3. redeem, with God as subj. implying personal relationship, chiefly in poetry:—a. individuals, from death ψ 103⁴ La 3³⁸ Ho 13¹⁴, Gn 48¹⁶ (E poetry), ψ 69¹⁹ 72¹⁴, orphans Pr 23¹¹ Je 50³⁴, צרי וגאלי, Jb 19²⁵, ריבה ריבי וגאלי, ψ 19¹⁵. b. Israel, from Egyptian bondage Ex 6⁶ (P) 15¹³ (song) ψ 74² 77¹⁶ 78²⁵, מיר אויב, ψ 106¹⁰. c. from exile (chiefly Is³, the vb. not in Is¹) Is 43¹ 44^{22,23} 48²⁰ 52⁹ 63⁹ Mi 4¹⁰, ψ 107² in Is¹) Is 43¹ 44^{22,23} 48²⁰ 52⁹ 63⁹ Mi 4¹⁰, ψ 107² Je 31¹¹, Yahweh is גָּאַל Is 41¹⁴ 43¹⁴ 44^{6,24} 47⁴ 48¹⁷ 49^{7,26} 54^{3,8} 59²⁰ 60¹⁶ 63¹⁶; and the people גָּאַלִים Is 35⁹ 51¹⁰ 62¹² 63⁴ (cf. גָּאַלִי infr.), ψ 107². Niph. Pf. גָּאַלָהּ Lv 25⁴⁹; Impf. גָּאַלָהּ Lv 25³⁰ + 5 t.; — 1. refl. redeem oneself Lv 25⁴⁹ (H). 2. pass. be redeemed, a. field Lv 25³⁰ (H), slave Lv 25⁵⁴ (H); b. consecrated things Lv 27^{20,27,28,33} (P); c. Jerusalem by Yahweh Is 52³.

6. Rav Joseph B. Soloveitchik, Prayer Redemption and Talmud Torah

Redemption is a fundamental category in Judaic historical thinking and experiencing. Our history was initiated by a Divine act of redemption and,

we are confident, will reach its finale in a Divine act of ultimate redemption. What is redemption? Redemption involves a movement by an individual or a community from

A study of redemption

the periphery of history to its center; or, to employ a term from physics, redemption is a centripetal movement. To be on the periphery means to be a non-history-making entity, while movement toward the center renders the same entity history-making and history-conscious. Naturally the question arises: What is meant by a history-making people or community? A history-making people is one that leads a speaking, story-telling, communing free existence, while a non-history-making, non-history-involved group leads a non-communing and therefore a silent, unfree existence...

...Redemption, we have stated, is identical with communing, or with the revelation of the word, i.e. the emergence of speech. When a people leaves a mute world and enters a world of sound, speech and song, it becomes a redeemed people- a free people. In other words, a mute life is identical with bondage; a speech endowed life is a free life. The slave lives in silence, if such a meaningless existence can be called life. He has no message to deliver. In contrast with the slave, the free man bears a message, has a good deal to tell, and is eager to convey his life story to anyone who cares to listen. No wonder the Torah has, four times, emphasized the duty of the father - a liberated slave - to tell his children, born into freedom, the story of his liberation. Free man who is eager to tell his story, is always surrounded by an audience willing to listen to his story. The slave has neither a story nor a curious audience. Moreover, he is not merely a speechless being, but a mute being, devoid not only of the word, but of the meaningful sound as well.

(What is this meaning and how do we find it?)

The case of existential slavery is, however, different: it is up to man, who is charged with the task of redeeming himself from a shadowy existence. God wills man to be creator - his first job is to create himself as a complete being. Man, the mute being, must search for speech and find it, all by himself. Man comes into our world as a hylic, amorphous being. He is created in the image of God, but this image is a challenge to be met, not a gratuitous gift. It is up to man to objectify himself, to impress form upon a latent formless personality and to move from the hylic, silent periphery toward the center of objective reality. The highest norm in our moral code is: to be, in a total sense, "to liberate oneself from the bondage of a shadowy *mé on* (to use Platonic jargon) and to move toward the wide spaces of *ontos on*, real, true being, full of song and joy, the crystal-clear accents of speech. Man was commanded to redeem himself in order to attain full being...

...Once man gains insight into his true self, by activating the intellect, he finds himself on the road towards discovering ultimate redemption. When man recognizes himself, he dissipates not only ignorance, but also the mist of anonymity. He is not unknown anymore: he knows himself, and finds freedom in his knowledge. He is aware of his needs because he prays; he is aware of his intellectual creative capacities because he studies. He is sure that the needs are his own, and that the intellectual capacities are a part of himself. This twofold knowledge is cathartic and redemptive.

7. הראי"ה קוק- סידור עולת ראי"ה "חירותנו וביעור חמץ"

אלה השנים המסמנים לנו את חג הגאולה, חג הפסח, זמן חירותנו. ולדורות מה אנחנו למדים מאלה שני הנושאים הללו התלויים זה בזה? התשובה הנצחית היא, שתנאי הגאולה שנים המה: החירות העצמית, חירות הגוף מכל שיעבוד זר, מכל שיעבוד הכופה את צלם אלקים אשר באדם להיות משועבד לכל כח אשר הוא מוריד את ערכו, את תפארת גדולתו והדרת קדשו, והחירות הזאת אינה נקנית כי-אם על-ידי חירותה של הנשמה, חירות הרוח מכל מה שהוא מטה אותה ממסילתה הישרה והאיתנה היצוקה במהותו העצמית, - אבל אלה שני סוגי החירות אינם באים, ואין האדם בתור אישיות פרטית ולא העם בתור קיבוץ שלם בעל רוח מיוחד זוכה להם, כי-אם על-ידי הביעור מכל גבולו את כל דבר המעכב את חירותו, שזהו חמצו, השאור שבעיסה, שהיזיקו מצוי ביותר בעת אשר אור של גאולה מתנוצץ עליו.

להתלמד אנו צריכים איך לסגל לנו את אותו הרוח הגדול של החירות, אשר זרח עלינו אמנם בתקופות המאירות שלנו, ואשר יצא כברק נוצץ בהופעתה של הגאולה הראשונה, גאולת מצרים, אשר נגלה עלינו מלך-מלכי-המלכים הקדוש-ברוך-הוא בכבודו הגדול וקרבתו לעבודתו, שהיא חירותנו הגמורה, והרים אותנו משפלותה של העבדות הנכריה אשר שוא היא עבודתה.

ההבדל שבין העבד לבן-החורין אינו רק הבדל מעמדי, מה שבמקרה זה הוא משועבד לאחר וזה הוא בלתי-משועבד. אנו יכולים למצא עבד משכיל שרוחו הוא מלא חירות, ולהיפך בן-חורין שרוחו הוא רוח של עבד. החירות הצביונית היא אותו הרוח הנשאה, שהאדם וכן העם בכלל מתרומם על ידה להיות נאמן להעצמיות הפנימית שלו, להתכונה הנפשית של צלם אלקים אשר בקרבנו, ובתכונה כזאת אפשר לו להרגיש את חייו בתור חיים מגמתיים, שהם שווים את ערכם. מה שאין כן בבעל הרוח של העבדות, שלעולם אין תכן חייו והרגשתו מאירים בתכונתו הנפשית העצמית, כי-אם במה שהוא טוב ויפה אצל האחר השולט עליו איזה שליטה שהיא, בין שהיא רשמית בין שהיא מוסרית, - במה שהאחר מוצא שהוא יפה וטוב.

ואנחנו לאורה הפנימי של החירות העצמית הזאת, "חרות על הלוחות, אל תקרא חרות אלא חירות" נסע ונלך להבליט יותר ויותר את עצמאותנו הרעננה הפנימית, שקנינו ע"י גילוי שכינה, אותה החירות שקנינו ע"י הפלא הגדול היחיד בעולם, שנעשה עמנו בעת שגאלנו ה' יתברך וגאל את אבותינו ממצרים לחירות עולם.